

145

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Nestkastverslag 2004

GOOISE NESTKASTBEWONERS IN 2004

SUBGROEP NESTKASTEN

A.C. Driessen

Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken

Hilversum, 2004 uitgave nr. 145.

© Copyright 2004 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.

Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken.

Inhoudsopgave	pagina
Het weer in 2004	2,3
Gecontroleerde terreinen	4
Nestkasttypen	5
Broedgegevens per soort	6 t/m 10
Totaal aantal broedsels per soort	10
Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen	11
Mislukte broedsels	12
Ringgegevens	13
Vernielingen/bijzonderheden	14
In kasten aangetroffen zoogdieren/insecten	15 t/m 17
Fitness bij koolmezen	18, 19
Dankwoord	20

Februari 2004

Zacht, nat en vrijwel de normale hoeveelheid zon

Met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 4,8 °C tegen 3,0 °C normaal was februari zacht. Vooral het begin van de maand verliep uitzonderlijk zacht. Nooit eerder was het zo vroeg in het jaar zo zacht. Pas op 19 februari daalde de etmaalgemiddelde temperatuur voor het eerst onder het langjarig gemiddelde. De rest van de maand verliep licht winters met in de nachten op veel plaatsen vorst. Met gemiddeld over het land 73 mm neerslag tegen normaal 49 mm was februari nat. In het noorden en midden van het land viel de meeste neerslag. De eerste tien dagen van de maand verliepen zeer nat met op een aantal plaatsen ruim 65 mm neerslag. Daarna stond het weer geruime tijd onder invloed van een hogedrukgebied en bleef de hoeveelheid neerslag beperkt tot enkele millimeters. Vanaf de 22e tot het einde van de maand stond er een gure noordweststroming. Regelmatig vielen er winterse buien.

De landelijk gemiddelde hoeveelheid zonneschijn week met 87 uren maar weinig af van het gemiddelde van 81 uren.

Maart 2004

Normale temperatuur, droog en zonnig

De gemiddelde maandtemperatuur was gelijk aan het gemiddelde van 5,8 °C. De eerste 12 dagen van de maand verliepen vrij koud. Daarna volgde tot en met de 21e een tijdvak met zacht weer. Met name 17 maart was een zeer zachte, fraaie lentedag. De landelijk hoogste temperatuur van deze maand werd op die dag gemeten was 22,2 °C. Na de 21e volgde een vrij koude periode. Aan het einde van de maand werd het opnieuw zacht en zonnig lenteweer. Gemiddeld over het land scheen de zon 151 uren tegen 115 normaal. Het somberst was maart in het midden van het land.

Met gemiddeld over het land 35 mm neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 65 mm was maart droog. Op 20 maart veroorzaakte een depressie aan de kust enige tijd zuidwesterstorm, kracht negen. In het hele land kwamen zware tot zeer zware windstoten voor die plaatselijk schade veroorzaakten.

Maart 2003 was met een gemiddelde temperatuur van 7,3 °C zeer zacht. De hoeveelheid neerslag bedroeg toen 24 mm en het aantal uren zon was met 199 uitzonderlijk hoog.

April 2004

Zeer zacht, zonning en een normale hoeveelheid neerslag

Met een gemiddelde temperatuur 10,4 °C tegen een langjarig gemiddelde van 8,3 °C was april zeer zacht. De maand eindigt hiermee op een gedeelde vijfde plaats in de rij van zachtste aprilmaanden sinds 1901. Een groot deel van de maand was het zacht voor de tijd van het jaar.

Met landelijk gemiddeld 184 uren zonneschijn tegen normaal 162 uren was april zonnig.

Gemiddeld over het land viel met 46 mm vrijwel de normale hoeveelheid neerslag van 44 mm. De neerslag viel met name tijdens de eerste tien en op de laatste dagen van de maand.

Vorig jaar april bedroeg in De Bilt de gemiddelde temperatuur 9,9 °C, de hoeveelheid neerslag 46 mm en het aantal zonuren 228.

Mei 2004

Aan de koele kant, droog en een normale hoeveelheid zon

De gemiddelde maandtemperatuur is op 12,3 °C tegen 12,7 °C normaal, waarmee de maand dus iets aan de koele kant was. Een groot deel van mei werd het weer bepaald door hogedrukgebieden. Hierdoor was het weer meestentijds rustig en droog. Een echt warm tijdvak kende de maand niet.

Mei is droog verlopen met gemiddeld over het land 35 mm neerslag tegen 57 mm normaal. De neerslag viel voornamelijk aan het begin en het einde van de maand.

Landelijk gemiddeld scheen de zon 210 uren, vrijwel de normale hoeveelheid van 209 uren. Het meest was de zon te zien in de kustprovincies.

Vorig jaar mei bedroeg de gemiddelde temperatuur 13,2 °C, de hoeveelheid neerslag 92 mm en het aantal zonuren 192.

Juni 2004.

Aan de warme kant, met vrijwel normale hoeveelheid neerslag en zon

Met een gemiddelde temperatuur van 15,5 °C tegen 15,2 °C normaal was juni aan de warme kant. Na een vrij koele, wisselvallige start volgde van 6 tot en met 9 juni een warm, zomers tijdvak. De landelijk hoogste temperatuur in juni was 30,9 °C. Hierna volgde een lang tijdvak met meestentijds vrij koel en licht wisselvallig weer. Meest in het oog springend deze maand was de actieve depressie die op 23 juni een voor zomerse begrippen hevige storm veroorzaakte.

Gemiddeld over het land viel met 67 mm neerslag vrijwel de normale hoeveelheid van 71 mm. De meeste regen viel in de tweede helft van de maand. Landelijk gemiddeld scheen de zon 190 uren zon tegen een gemiddelde van 192 uren. Het minst was de zon te zien in het oosten van het land.

Vorig jaar juni bedroeg in De Bilt de gemiddelde temperatuur 17,8 °C, de hoeveelheid neerslag 35 mm en het aantal zonuren 254.

Bron: www.knmi.nl

Tabel 1.

Gecontroleerde terreinen in 2004

Naam gebied	aantal kasten	controleur	Oppervlakte
Aardjesberg	15	A.P. Vermeule	
Beek de	32	E. Schüssler	14 ha
Bierweg (Kessler)	34	R. E. Beskers	3,5 ha
Bikbergen I	37	M. Doornveld	13 ha
Bikbergen II	79	R.E. Beskers	37 ha
Boekesteyn	45	L. en J. Hartog	60 ha
Crailo	27	E.F. Weel	50 ha
Dassenbos A27	31	J. Terlouw	20 ha
Drakenburgh	41	Sevink/de Rooij	13 ha
Eikenrode	22	C. de Rooij	
Flevorama	64	R.E. Beskers	13 ha
Fransche Kamp de	40	F. Beffers	50 ha
Gooi Noord ziekenhs	22	J. Ohlrichs	10 ha
Heidebloem	29	A.C. Driessen	17 ha
Hilversums wasmeer	19	J. Terlouw	75 ha
Julianaoord	24	E. Slabbekoorn	
Korp van Oudheusden	71	C. de Rooij	35 ha
Lieberg de	18	A.C. Driessen	2 ha
Michaël St.	71	R.E. Beskers	14,5 ha
Naarderweg Blaricum	16	R.E. Beskers	0,25 ha
Nieuwenoord	97	Sevink/de Rooij	40
Oud Bussem	65	R.E. Beskers	9 ha
PWN Bussum	42	V. van den Brink	8 ha
PWN Laren	52	D.A. Jonkers	13 ha
Raboes Blaricum	61	R.E. Beskers/A.Feenstra	9 ha
Smithuijserbos N	30	J. Terlouw	40 ha
Snip de	28	S. Ketelaar	10 ha
Sypestein	38	C. de Rooij	
Zuiderhof de	36	R.E. Beskers	5 ha
Totaal	1186		

Nestkasttypen per gebied 2004

	Totaal	Koolmees	Pruipmees	Zwarte mees	Gek Foodstaart	Bo Vliegenvanger	Gr Vliegenvanger	Boomkruiper	Ringmus	Spreuw	Specht	Bosuil	Holenduff	Driehoekkast	Witte Kwikstaart	Turkaskast	Boomklover	Roodborst	Torenvalk
Aardjesberg	15	15						2				2							
Beek de	32	26			5		2	2				1	1					1	
Bierweg	34	17	5				1	2	1			1							
Bikbergen I	37	34	2									1							
Bikbergen II	79		30	16	5	2	2	10	1	2	1	1	1				8		
Boekesteyn	45	19	5	6	1		2	4		3			3	2					
Crallo	27	22	4									1							
Dassenbos A27	31	31																	
Drakenburgh	41	27	10					2				2							
Eikenrode	22	7	2	6			4			2		1							
Flevorama	64	11	16	4	5	2	5	5	3	1	1	2	1		1	1	5	1	
Fransche Kamp de	40	40																	
Gooi Noord	22	21					1												
Heidebloem	29	26					2	1											
Hilversums wasmeer	19	16			1			2											
Julianaoord	24	18	4					1		1									
Korp van Oudheusden	71	29	19	8			1	2		7	2	1					2		
Lieberg de	18	16											2						
Michael St.	71	1	24	5	7	2	7	4		1		2	2				15		1
Naarderweg	16	6	3	2	1			1				1					1		
Nieuwenoord	97	82	10					3				2							
Oud Bussem	65	7	19	3	6	2	3	3	8	3	1	1	1				8		
PWN Bussum	42	39						2				1							
PWN Laren	52	48					1	2				1							
Raboes	61	8	18	6	5	2	2	3	3	1		1	2				10		
Smithuiserbos N	30	22			2			2			2	1	1						
Snip de	28	27					1												
Sypestein	38	18	5	4	3		1	2		3		1		1					
Zuidernhof de	36	6	7	2	3	2	5	2	3	1	1	1							3
Totaal	1186	639	183	62	44	12	40	55	19	25	8	24	14	3	1	1	52	3	1

Tabel 2

Tabel 3

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Koolmees	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Aardjesberg	9	2	11	16-apr	60	44	44	12	12	10
Beek de	11	2	13	9-apr	82	80	76	15	15	15
Bierweg	21	1	22	7-apr	173	119	106	9	0	0
Bikbergen I	17	1	18	15-apr	144	141	134	6	4	3
Bikbergen II	9	2	11	13-apr	78	72	72	11	10	10
Boekesteyn	12	2	14	15-apr	96	87	80	11	11	11
Crailo	13	2	15	13-apr	101	88	79	15	15	12
Dassenbos A27	13		13	17-apr	102	89	72			
Drakenburgh	13		13	21-apr	117	82	80			
Eikenrode	4		4	20-apr	29	25	24			
Flevorama	13	3	16	7-apr	105	90	72	18	13	10
Fransche Kamp de	29	4	33	13-apr	250	231	231	14	14	14
Gool Noord zkh	8	1	9							
Heidebloem	10		10	12-apr	78	70	68			
Hilversums wasmeer	8		8	?	82	64	64			
Julianaoord	10		10	14-apr	82	65	61			
Korp van Oudheusden	17		17	9-apr	152	134	126			
Lieberg de	5		5	20-apr	27	26	26			
Michael St.	11	1	12	18-apr	88	81	81	7	0	0
Naarderweg	5		5	8-apr	34	24	24			
Nieuwenoord	24	5	29	16-apr	213	161	149	33	28	28
Oud Bussem	14	1	15	17-apr	123	108	107	8	8	7
PWN Bussum	15		15	30-apr	131	116	114			
PWN Laren	20	3	23	15-apr	186	167	162	25	25	25
Raboes	17	1	18	6-apr	147	130	104	6	6	6
Smithuijserbos	10	2	12	17-apr	80	72	63	14	14	7
Snip de	16		16	19-apr	136	127	127			
Sypestein	7		7	14-apr	62	38	31			
Zuiderhof de	7	2	9	18-apr	53	44	37	13	12	10
Totaal	368	35	403	6-apr	3011	2575	2414	217	187	168

Tabel 4

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Zwarte Mees	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Bikbergen I	2		2	15-apr	19	18	18			
Bikbergen II	3	3	6	6-apr	21	14	6	16	10	10
Nieuwenoord	1	1	2	6-apr	10	10	10	11	11	11
Oud Bussum		1	1	14-mei				8	8	8
PWN Laren	1		1	?	9	9	9			
Raboes	3	2	5	19-apr	24	15	15	11	10	10
Smithuijserbos	2	1	3	9-apr	14	9	3	9	7	7
Totaal	12	8	20	6-apr	97	75	61	55	46	46

Tabel 5 Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Spreeuw	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Heidebloem	1		1	16-apr	4	4	4			
Julianaoord	1		1	16-apr	6	5	5			
Korp van Oudheusden	2		2	12-apr	6	5	5			
Lieberg de	1		1	13-apr	6	5	5			
Sypestein	5		5	?	19	13	13			
Totaal	10		10	12-apr	41	32	32			

Tabel 6 Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Pimpelmees	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Aardjesberg	4	1	5	6-apr	28	17	17	5	1	0
Beek de	13	1	14	9-apr	93	89	89	7	?	?
Bierweg	6		6	8-apr	55	51	51			
Bikbergen I	7	1	8	7-apr	63	59	58	7	6	5
Bikbergen II	23	2	25	9-apr	240	207	204	12	10	10
Boekesteyn	7		7	14-apr	66	60	60			
Crailo	9		9	12-apr	77	72	71			
Dassenbos A27	2		2	17-apr	20	18	18			
Drakenburgh	5		5	16-apr	45	38	38			
Eikenrode	6		6	3-apr	53	47	44			
Flevorama	17		17	8-apr	143	112	112			
Fransche Kamp de	7		7	20-apr	87	81	81			
Gooi Noord zkh	1	1	2							
Heidebloem	11		11	5-apr	103	81	79			
Hilversums wasmeer	5		5	?	46	33	31			
Julianaoord	7		7	7-apr	65	50	50			
Korp van Oudheusden	23		23	10-apr	266	191	172			
Lieberg de	6		6	15-apr	53	44	44			
Michael St.	26		26	8-apr	243	224	210			
Naarderweg	2		2	19-apr	17	16	16			
Nieuwenoord	15		15	18-apr	133	117	117			
Oud Bussem	15		15	13-apr	157	132	132			
PWN Bussum	11		11	14-apr	109	96	92			
PWN Laren	7		7	6-apr	79	77	73			
Raboes	16		16	13-apr	155	128	126			
Smithuijserbos	1		1	8-apr	11	9	9			
Snip de	10		10	15-apr	97	88	88			
Sypestein	10		10	6-apr	91	62	55			
Zuiderhof de	5	1	6	10-apr	46	42	38	9	8	8
Totaal	277	7	284	3-apr	2641	2241	2175	40	25	23

Tabel 7

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Glanskopmees	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Bikbergen II	1		1	9-apr	8	8	8			
Flevorama	3		3	10-apr	24	20	12			
Nieuwenoord	1		1	7-apr	8	8	8			
Michael St.	1		1	6-apr	9	8	8			
Oud Bussum	1		1	15-apr	7	7	7			
Totaal	7		7	6-apr	56	51	43			

Tabel 8

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Matkop	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
PWN Laren	1		1	?	9	9	9			
Totaal	1		1	?	9	9	9			

Tabel 9

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Boomklever	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Aardjesberg	1		1	13-apr	7	0	0			
Beek de	1		1	17-apr	6	6	6			
Bierweg	1		1	12-apr	7	7	7			
Bikbergen I	2		2	21-apr	15	15	13			
Bikbergen II	3		3	15-apr	20	19	19			
Boekesteyn	1		1	15-apr	6	6	6			
Dassenbos A27	1		1	10-apr	6	6	6			
Drakenburgh	1		1	16-apr	6	5	0			
Eikenrode	3		3	10-apr	19	14	9			
Flevorama	1	1	2	18-apr	6	0	0	6	6	6
Heidebloem	5		5	11-apr	35	34	34			
Julianoord	3		3	11-apr	17	16	16			
Korp. Van Oudheusden	4		4	5-apr	34	33	32			
Lieberg de	1		1	28-apr	11	9	9			
Michael St.	5		5	4-apr	30	19	16			
Nieuwenoord	6		6	13-apr	41	28	20			
Oud Bussum	1		1	16-apr	7	7	6			
PWN Bussum	2		2	14-apr	13	13	13			
PWN Laren	1	1	1	13-apr	8	8	8	9	9	9
Raboes	3		3	9-apr	18	14	14			
Smithuijserbos N	1		1	14-apr	8	5	5			
Sypestein	1		1	11-apr	7	0	0			
Totaal	48	2	49	4-apr	327	264	239	15	15	15

Tabel 10

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Bonte Vliegenvanger	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Bikbergen I	1		1	4-mei	6	4	4			
Dassenbos A27	7		7	3-mei	41	37	37			
Drakenburgh	4		4	11-mei	25	21	17			
Fransche Kamp de	2		2	4-mei	13	13	13			
Heidebloem	2		2	11-mei	13	13	13			
Hilversums wasmeer	4		4	?	24	10	4			
Korp. Van Oudheusden	2		2	?	15	13	13			
Lieberg de	1		1	4-mei	2	2	2			
Nieuwenoord	11		11	4-mei	54	41	40			
Raboes	1		1	19-mei	5	4	4			
Smithuijserbos N	4		4	2-mei	27	23	17			
Totaal	39		39	2-mei	225	181	164			

Tabel 11

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Grauwe Vliegenvanger	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Zuiderhof de	2	1	3	13-mei	6	4	3	3	3	3
Totaal	2	1	3	13-mei	6	4	3	3	3	3

Tabel 12

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Holenduif	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Beek de	1		1	?	2	2	2			
Flevorama	1	1	2	15-apr	2	2	2	2	2	2
Lieberg de	2		2	14-apr	3	0	0	0	0	0
Michael St.	3	3	6	25-apr	6	0	0	6	6	6
Raboes	1	2	3	12-apr	2	2	2	4	4	4
Zuiderhof de	1	1	2	25-mrt	2	2	2	1	0	0
Totaal	9	7	16	23-mrt	17	8	8	13	12	12

Tabel 13

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Roodborst	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Boekesteyn		1	1	6-jun				6	6	6
Flevorama		1	1	6-jul				4	0	0
Oud Bussem		2	2	2-jun				6	4	4
Totaal		4	4	2-jun				16	10	10

Tabel 14 Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

<i>Winterkoning</i>	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Zuiderhof de		1	1	22-jun				5	5	5
Totaal		1	1	22-jun				5	5	5

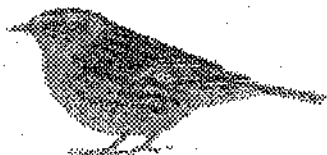
Tabel 15 Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

<i>Bosuil</i>	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Bikbergen I	1		1	2-mrt	2	2	2			
Eikenrode	1		1	21-feb	2	2	2			
Michael St.	1		1	1-mrt	4	4	4			
Naarderweg	1		1	16-mrt	2	2	2			
Oud Bussum	1		1	16-mrt	2	0	0			
Sypestein	1		1	15-mrt	1	1	1			
Totaal	6		6	21-feb	13	11	11			

Tabel 16 Totaal van de broedsels *per soort* in het gehele onderzoeksgebied

2004

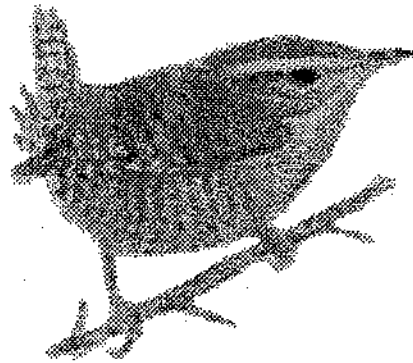
<i>Vogelsoort</i>	2004			datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel	totaal		ei	juv	uit	ei	juv	uit
Koolmees	368	35	403	6-apr	3011	2575	2414	217	187	168
Pimpelmees	277	7	284	3-apr	2621	2241	2175	40	31	28
Zwarte Mees	12	8	20	6-apr	97	75	61	55	46	46
Glanskopmees	7		7	6-apr	56	50	43			
Matkop	1		1	?	9	9	9			
Spreeuw	10		10	12-apr	41	32	32			
Boomklever	48	2	50	4-apr	327	264	239	15	15	15
Bonte Vliegenvange	39		39	2-mei	225	181	164			
Grauwe Vliegenvange	2	1	3	13-mei	6	4	3	3	3	3
Bosuil	6		6	21-feb	13	11	11			
Holenduif	9	7	16	25-mrt	17	8	8	13	12	12
Roodborst		4	4	2-jun				16	10	10
Winterkoning		1	1	22-jun				5	5	5

Tabel 17

Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per soort van het eerste broedsel

Koolmees	368	>	6.56
Pimpelmees	277		7.85
Zwarte Mees	12		5.08
Glanskopmees	7		6.14
Matkop	1		9.00
Spreeuw	10		3.20
Boomklever	48		4.98
Bonte Vliegenvanger	39		4.21
Grauwe Vliegenvanger	2		1.50
Bosuil	6		1.84
Holenduif	9		0.88
Roodborst			
Winterkoning			

Mislukte broedsels 2004

	koolmees	pimpelmees	zwarte mees	boomklever	glanskop	roodborst	boate vl. vanger	holenduij	grauwe vlie. vanger
Aardjesberg	7								
Beek de	1	1							
Bierweg	7								
Bikbergen II		1	3						
Boekesteyn	4								
Crailo	3								
Dassenbos	3								
Drakenburgh	3								
Eikenrode				2					
Flevorama	4	4		1	1	1			
Fransche Kamp de	2								
Heidebloem		1							
Hilversums Wasmeer	2	1					3		
Julianaoord	1	2							
Lieberg de								1	
Michaël St.	1	1		2				3	
Naarderweg	1								
Nieuwenoord	4	2		3			3		
Oud Bussem		1				1			
PWN Bussum	1								
PWN Laren	1								
Raboos	4	1		1					
Smithuijserbos	2		1				1		
Zuiderhof de	2							1	1
	53	15	4	9	1	2	7	5	1

Het aantal broedsels van de boomklever was, ten opzichte van vorig jaar, wat minder

2002 35 broedsels

2003 58 broedsels

2004 49 broedsels (hiervan mislukten er 6 tegen vorig jaar 0)

Vernielingen en bijzonderheden.

Aardjesberg	1 boomklevernest verstoord door Koolmees Vernieling van een kast door een Grote Bonte specht
Beek de Snip de	1 kast door mensen vernield idem
Bierweg	Op een broedsel van 5 eieren van een Koolmees wordt door een andere Koolmees nog eens 11 eieren gelegd. Dit zelfde gebeurde bij een broedsel van 4 eieren, waar er 12 bijgelegd werden. Een broedsel van 2 ♀ Koolmees met totaal 18 ! eieren wordt verlaten.
Boekesteyn	Op 2 mei werd een Koolmees dood aangetroffen op 6 eieren
Bikbergen I	Een broedsel van een Zwarte Mees van 18 eieren. 10 mezen vlogen uit.
Bikbergen II	Een 2° broedsel van een Zwarte Mees op <u>22 juni</u>
Drakenburgh	Plukresten van een Bonte Vliegenvanger ♀ werden onder een kast aangetroffen. Oorzaak mogelijk Sperwer. De jongen in de kast waren dood.
Korp. Van Oudheusden	Op het kazerneterrein werd een boom met kast en al gerooid.
St. Michaël	Een slapende Merel werd in een torenvalkkast aangetroffen. Voor de Boomklever was het een slecht jaar. Late 1° eieren. Op 21 mei zat een Boomklever op een nest zonder eieren.
Naarderweg	1 juv Bosuil vloog op 16 mei uit, het tweede op 18 mei.
Nieuwenoord	Door de aanwezigheid van een huiskat werden 5 nesten verstoord. Kat werd op een nestkast gezien.
PWN Bussum	Als gevolg van een bermbrandje langs de spoorlijn verbrandde een boom met nestkast. Het broedsel ging verloren.
Raboes	Op 8 april werd een kast met Pimpelmees gecontroleerd. Bij controles op 15 en 22 april was de vogel aanwezig. Uiteindelijk heeft het ♀ van 18 april t/m 28 mei zitten "broeden" op een nest zonder eieren. Een Bosuil werd slapen in een bosuilkast aangetroffen. Hopelijk volgend jaar een broedsel.

In 2004 in nestkasten aangetroffen zoogdieren

Bikbergen I	30 maart	5 rosse vleermuizen	
	9 april	2 rosse vleermuizen (was al nestbouw)	
	6 juni	1 rosse vleermuis	
Bikbergen II	19 februari	3 dwergvleermuizen waarvan 1 dood 1 rosse vleermuis	
	16 april	1 dwergvleermuis	
	22 april	1 dwergvleermuis	
	30 april	5 dwergvleermuizen 1 ruige dwergvleermuis	
	8 mei	7 dwergvleermuizen	
	17 mei	2 dwergvleermuizen	
	28 mei	5 dwergvleermuizen waarvan 1 dood 1 ruige dwergvleermuis	
	8 juni	6 dwergvleermuizen 1 ruige dwergvleermuis	
	22 juni	3 dwergvleermuizen 2 ruige dwergvleermuizen	
	18 juli	1 ruige dwergvleermuis	
	Boekesteyn	14 juni	1 dwergvleermuis
	Dassenbos A27	30 april	1 vleermuis
Flevorama	26 april	1 dwergvleermuis 1 huismuis	
	3 mei	2 dwergvleermuizen 1 huismuis	
	11 mei	3 dwergvleermuizen	
	19 mei	2 dwergvleermuizen	
	30 mei	1 dwergvleermuis	
	11 juni	2 dwergvleermuizen 1 ruige dwergvleermuis	
	15 juni	1 dwergvleermuis	
Heidebloem	16 april	1 rosse vleermuis	
St. Michaël	10 december	1 dwergvleermuis dood	
	5 april	1 eekhoorn met nest	
	4 mei	1 dwergvleermuis	
	12 mei	4 dwergvleermuizen	
	21 mei	1 dwergvleermuis	
	31 mei	2 dwergvleermuizen	
	15 juli	2 dwergvleermuizen	
Naarderweg	10 juni	1 dwergvleermuis	

Oud Bussem	21 april	1 dwergvleermuis
	29 april	5 dwergvleermuizen
	6 mei	1 dwergvleermuis
	15 mei	2 dwergvleermuizen
	22 mei	2 dwergvleermuizen
	3 juni	7 dwergvleermuizen
	30 juni	1 dwergvleermuis
	18 juli	1 dwergvleermuis
Raboes	11 juli	2 rosse vleermuizen
	5 augustus	6 dwergvleermuizen
		1 ruige dwergvleermuis
		7 grootoorvleermuizen
De Zuiderhof	12 april	2 rosse vleermuizen in een kast
	19 april	2 rossen vleermuizen in een kast
	3 mei	2 dwergvleermuizen
	14 mei	1 dwergvleermuis
	7 juni	3 dwergvleermuizen
	21 juni	1 dwergvleermuis
	26 juli	1 dwergvleermuis
		1 rosse vleermuis

In 2004 in nestkasten aangetroffen insecten

St. Michael

Tijdens 5 controles werden 7 hoornaars aangetroffen, waarvan 1 dood.

Een nestkast met een compleet hoornaarnest werd door de gemeente Naarden verwijderd.

In een bosuilkast en in een torenvalkkast werd in de periode van juni t/m eind september, begin oktober een compleet wespennest gemaakt.

De opening Ø 15 cm werd geheel dichtgemaakt. Begin oktober was het vlieggat weer vrij.

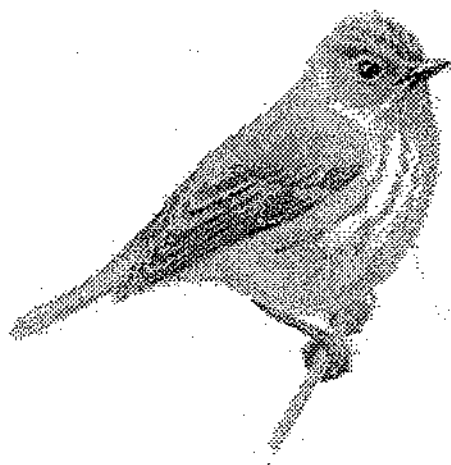
Nieuwenoord	14 mei	klein wespennest nest met plm 15 hommels
Crailo		1 hoornaar
Oud Bussem	6 april	2 hoornaars
	14 april	1 hoornaar
PWN Laren	9 april	3 pissebedden
De Zuiderhof	3 mei	1 hoornaar + nest
	14 mei	1 hoornaar
Boekesteyn	10 mei	1 hoornaar
	24 mei en 14 juni	wespennest in kast holenduif.

Verder werd er melding gemaakt van de aanwezigheid van spinnen, oorwormen, vlooiën, teken, pissebedden, neten en veel nachtuiltjes in de volgende kasten:

Bikbergen II, Flevorama, de Zuiderhof, Raboes, St. Michaël, Oud Bussem, Naarderweg en Bierweg.

Gehouden avondscontroles.

Bikbergen II	19 februari	6 koolmees, 15 pimpelmees en 6 boomklever
St. Michaël	10 december ('03)	2 koolmees, 19 pimpelmees en 9 boomklever
Oud Bussem	8 december ('03)	11 koolmees, 24 pimpelmees, 7 boomklever en 1 koolmees ♀ dood

Ringgegevens 2004

Bikbergen II

16 april

Bosuilen juv. 2x van plm 18 dgn oud.
Bosuil ♀ 1 x : werd plm 12 oktober doodgereden op Crailoseweg.

Dassenbos A27

Bonte Vliegenvanger juv. 31 x en adult ♀ 2 x
Boomklever juv. 6x

Drakenburgh

Bonte Vliegenvanger adult ♀ 4 x en juv. 17 x

Hilversums wasmeer

Bonte Vliegenvanger adult ♀ 1 x

Nieuwenoord

Bonte Vliegenvanger adult ♀ 11 x en juv. 40 x

PWN Laren

Matkop adult ♀ 1 x en juv. 9 x
Zwarte mees ♀ 1 x en juv. 9 x
Boomklever ♀ 1x en juv. 18 x

St. Michaël

19 april

Bosuil juv. 4 x van plm 20 dgn oud.

Sypestein

Bosuil juv. 1 x

Promotie-onderzoek naar 'fitness' bij koolmezen

Calculerende koolmezen kopen genen voor hun geld

Als koolmezen hun kroost tegen vinden vallen, laten ze het zonder aarzeling in de steek. Want het heeft alleen zin energie te steken in een broedsel als het kans van slagen heeft. Daarbij kijkt de natuur ver vooruit: alleen als de jongen het jaar daarop zelf een partner kunnen winnen en een nest beginnen, is er sprake van succes.

Elk dier streeft volgens Darwin naar een zo groot mogelijke fitness, dat is: zoveel mogelijk van je eigen erfelijk materiaal, je eigen genen, doorgeven aan het nageslacht. De meest voor de hand liggende strategie lijkt dan: zet zoveel mogelijk jongen op de wereld, want ieder jong draagt jouw genen met zich mee. Maar daar is niet alles mee gezegd. Want hoe groter het nest, hoe minder voedsel er per jong beschikbaar is en dus hoe kleiner en zwakker ze zijn als ze uitvliegen. Dat verkleint de kans dat ze het volgende broedseizoen halen. Een jong dat overlijdt is in feite verspilde energie. Hetzelfde geldt voor een jong dat het met de hakken over de sloot wél haalt, maar vervolgens de boot mist op de huwelijksmarkt. Koolmezen hebben daarom een bepaald optimum gevonden in hun nestgrootte: acht tot tien eieren.

Maar er zijn nog meer factoren - zoals het weer en de aanwezigheid van voedsel, rupsen - die invloed hebben op het nestgedrag van de ouders. Een paartje kan bijvoorbeeld één of twee broedsels per jaar grootbrengen maar soms staakt het een broedsel ook halverwege. Biologen begrijpen nog maar ten dele hoe het pakket van afwegingen die broedende koolmezen maken, in elkaar zit.

Vier jaar lang zijn op Vlieland letterlijk alle broedende koolmezen in de gaten gehouden, ongeveer honderd paartjes. Het gemakkelijkst was natuurlijk geweest om gewoon het aantal jongen per nest te tellen, maar dan hou je geen rekening met de kwaliteit van de jongen, want ze zijn lang niet allemaal sterk genoeg om het jaar daarop zelf aan een broedsel toe te komen.

Om ervoor te zorgen dat de jongen een jaar na uitvliegen nog herkenbaar waren werd gebruik gemaakt van pootringen. Het voordeel van een eiland als onderzoeksgebied was daarnaast dat de jongen voor het grootste deel binnen het gebied blijven. Vanwege die geïsoleerdheid doet het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek (NIOO) al jaren onderzoek in Vlieland. Het NIOO heeft zelfs een hele burgelijke stand opgesteld van alle koolmezen op Vlieland, die teruggaat tot 1955.

Vreemdgaan

Elke nestkast kreeg eenmaal per week bezoek om eieren te tellen of jongen te wegen. Ook de nestkastjes van de eilandbewoners kwamen aan de beurt. Ieder jaar was heel anders. Het percentage geslaagde, tweede broedsels varieerde bijvoorbeeld enorm: tussen de vier en de zeventig procent. De belangrijke reden was de timing. Als door koud voorjaarsweer pas laat met het eerste broedsel werd begonnen, kregen de mezen een tweede broedsel gewoon niet meer voor elkaar.

Uit het onderzoek blijkt bovendien dat een tweede broedsel toch al veel minder de moeite waard is als het gaat om de fitness. De nakomelingen uit zo'n broedsel komen relatief weinig zelf aan broeden toe in het volgende seizoen. Als de omstandigheden dus maar even

tegenzitten beginnen de mezen er liever niet aan. Het lijkt alsof ze hun krachten willen sparen voor het jaar daarop.

Koolmezen komen naar voren als calculerende beestjes. Er werd bijvoorbeeld ook gekeken naar het verschijnsel vreemdgaan. Het komt weinig voor maar als een vrouwtje een ander mannetje opzoekt is dat waarschijnlijk omdat haar eigen mannetje korte vleugeltjes en pootjes heeft. De redenering is als volgt: in haar jongen zitten haar eigen genen, maar voor de helft 'liften' ook genen van vaderskant mee. Het vrouwtje dat vreemdgaat is op zoek naar de genen van een beter mannetje, zodat haar jongen een grotere overlevingskans hebben.

Uit DNA-tests bleek dat 3,5 procent van de jongen niet hoorde bij de vader van het nest. Dat is een laag getal vergeleken bij andere vogels. Koolmezen zijn dus hele nette vogels. Hoe meer ze vreemdgaan hoe onbetrouwbaarder de fitness-schattingen worden. Een gepasseerde vader wordt namelijk een aantal eieren en nakomelingen toegerekend die niet van hem zijn.

Het 'berekend' gedrag van koolmezen gaat zelfs zover dat ze een broedsel dat om wat voor reden dan ook tegenvalt vroegtijdig verlaten, een verschijnsel dat menig bezitter van een nestkastje zal herkennen: 'Ze waren zo druk in de weer met dat nest en nu zie ik ze niet meer'. Een paar mogelijke oorzaken:

Kunsteieren

Allereerst kan een van de ouders wegvallen, bijvoorbeeld als hij of zij door een sperwer gepakt is - overgebleven vrouwtjes blijken soms trouwens wél door te gaan, maar het kan ook zijn dat het slecht weer is en er geen rupsen zijn. Dan denkt zo'n paartje op een gegeven moment: deze jongen zien er zo miezerig uit, dat wordt nooit wat; we kunnen het beter opnieuw proberen.

Door eieren uit het nest te halen werd het verschijnsel in detail onderzocht. Als een legsel werd verkleind tot vijf eieren bleek twintig procent van de paren het nest te verlaten. Maar werden er slechts drie eieren overgelaten, dan was het voor maar liefst tachtig procent van de vogels duidelijk dat doorgaan geen zin had. Vanuit fitness-oogpunt is een klein nest grootbrengen waarschijnlijk inefficiënt, omdat je met vrijwel dezelfde inspanning minder kopieën van je eigen genen op de wereld zet.

Om dat laatste te onderzoeken werd een experiment gedaan waarin de vogels werden gefopt door eieren uit het nest te halen en te vervangen door kunsteieren. De vogels gaan dan wel door met het broedsel en worden dus als het ware gedwongen een nest groot te brengen dat ze onder natuurlijke omstandigheden zouden hebben verlaten. Om de fitness te schatten werden in beide gevallen het aantal jongen geteld dat het jaar daarop ging broeden en inderdaad werd een tendens gevonden dat kleine nesten een relatief lagere fitness opleverden. Helaas was het verschil statistisch gezien te klein om zo'n conclusie met zekerheid te kunnen trekken.

Uit:

Dankwoord

Een ieder die, op welke wijze dan ook, in 2004 een bijdrage heeft geleverd aan het nestkastonderzoek van de Vogelwerkgroep Het Gooi en omstreken wil ik daarvoor hartelijk bedanken.

Dit geldt vooral voor de controleurs, die de nodige uurtjes in het veldwerk hebben gestopt. Zij staan vermeld in tabel 1.

Verder gaat dank uit naar Ronald Beskers voor het uitwerken van de veldgegevens en naar Roel Huizenga en Ab Grobbe voor het voorbereidende werk dat zij hebben gedaan in verband met het vervaardigen van nieuwe nestkasten tijdens de jaarlijks terugkerende nestkast-timmerochtend. En naar de leden van de vogelwerkgroep die hun steentje hebben bijgedragen tijdens deze timmerochtend.

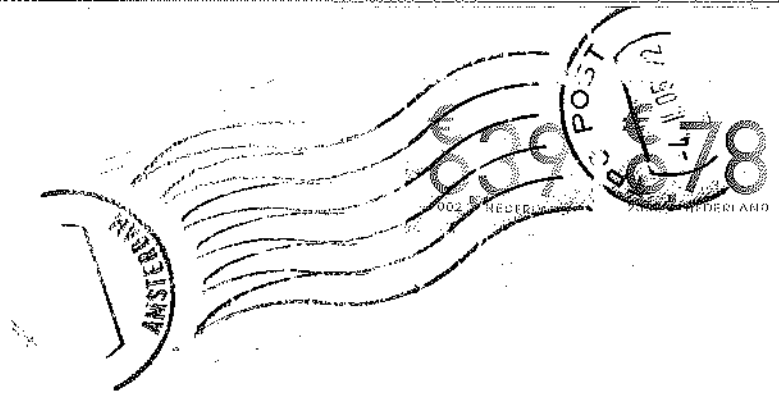
De terreinbeheerders en -eigenaren voor het verlenen van hun toestemming.

Huizen, januari 2005

A.C. Driessen
Slangekruid 4
1273 VM Huizen.

D.A. JONKERS
KOGGEWAGEN 3
1261 KA BLARICUM